

טקסטים לבחינת מסלול 12 – 1 יח"ל עברית לדוברי ערבית

מקורות: (מספר זה הועתקו הטקסטים)

ד"ר יעל פויס וסובחי עודי. אופק חדש א. אלנהדה. 2007

א. סיפורת

"איך להבין צוואת אב?" (פרס, אסע"י)

מתוך: עליזה שנהר, חיה בר- יצחק (עורכות), סיפורי- עם מבית שאן, אוניברסיטת חיפה, תשמ"א.

פעם אחת הזמין אב את בנו היחיד ואמר לו: "שמע בני, אני הולך למות, ורוצה להשאיר לך צוואה ובה שלוש עצות: אחת, לעולם אל תלך בשמש, שנייה, אכול תמיד דבש; שלישית: ישן תמיד על קטיפה".

כעבור ימים מספר נפטר האב, לא עלינו. הבן קם מן השבעה, והלך לעבוד. ראה שמש. מה לעשות? חזר הביתה ולקח שמשייה. חזר בצהריים לאכול. והאישה הכינה ארוחה של שומן. אמר: "אני מצטער, צריך דבש".

טוב, הכינה לו דבש.

בערב חזר לישון. המיטה מסודרת יפה, מוכנה לשינה.

-לא, אני מצטער, צוואת האב לישון רק על קטיפה. הכינו לו קטיפה.

הדבר היה בחודש אב. חם, תאר לך, בחום כזה לאכול כל הזמן דבש ולישון על קטיפה. מה זה עושה לגוף האדם?

יצאו לו כל מיני פריחות על עורו.

הזמינו רופא. רופא בא ורופא הולך, ואיש לא הצליח לעזור לו.

עד שבא רופא יהודי פיקח, אמר לו: "שמע חביבי, מה מעשיך?" סיפר לו על צוואת אביו.

אמר לו: "שמע, וכי לכך התכוון אביך? הצוואה הן הייתה רמז. כאשר אמר: אל תלך בשמש, התכוון שתקום מוקדם לעבודה. אם תקום מוקדם לעבודה תהיה רעב, ואז כל מה שתאכל יהיה לו טעם של דבש. וכשתחזור בערב מן העבודה תהיה עייף, ובאשר תישן תרגיש שאתה ישן על קטיפה."

יגאל לב, "כפר החלומות רחוק מן הירח"

מתוך: תקווה שריג (ליקטה וערכה), כולם בסנדלים סיפורי- סף עשרה,

הקיבוץ המאוחד, תשל"ג.

המכונית חלפה. מכונית כהה. הכל התרחש כהרף עין. עובר אורח ניסה לחצות את הכביש. המכונית חבטה בו בכנף הימנית, העיפה אותו אל שולי הכביש והשאירה אותו שם רובץ ושותת דם. המכונית המשיכה לנסוע בדהרה.

ממקום מחבואם, עקבו השלושה אחר התאונה. שלושה נערים צעירים, אשר ברחו ממוסד לעבריינים צעירים. זה היה היום השני, שהם בדרך מנוסתם. שני ימי נדודים בכבישי הארץ, כשאר חלומם האחד – להגיע "ל כפר קטן", מקום שלא שומעים בו רדיו, שלא קוראים בו עיתונים. כפר נידח שבו לא ישאל עליהם איש. להתיישב שם. לגור בבית נטוש. להפוך אותו לבסיס ממנו יצאו לפשיטות שוד קטנות, רק לצורכי פרנסה, ואליו ישובו. ברשות עצמם. מאושרים.

זה היה היום השני שהם נמצאים במסע הבריחה. מסע עליו והרפתקני. בשעת אחר צהריים זו, עמדו אצל כביש שומם בדרך חיפה. המתינו מעט לטרמפ, אך לאחר מכן נמלכו בדעתם והתחילו לצעוד. כאן, על הכביש השיגה אותם התאונה. הם ראו היטב את פניו המבוהלות של הנהג, את נתיב בריחתו, ואת הכל, את האיש הפצוע, שנותר שוכב בשולי הכביש ונאנח. עצרו רגע. זו הפעם השנייה במשך יומיים, שהם צריכים לקבל החלטה מהירה, גורלית. מה לעשות? לעצור ולהחיש עזרה לפצוע ובכך להיכנס הישר ללוע המשטרה המחפשת אחריהם, או להשאיר את הפצוע על הכביש כפי שעשה הנהג הבוגר, האדון במכונית ההדורה! הם עצרו.

שניים מהם אמרו שצריך להמשיך ללכת, הם ביטאו זאת בדרך האופיינית לנערים במוסד לעבריינים:

- מה זה נוגע לנו? שיילכו...

- עזוב אותו במנוחה, בחיך. מישהו כבר יעבור ויאסוף אותו. מה אנחנו צריכים לשבור לנו את הראש עליו? לאן ניקח אותו? לבית חולים? שם יעצרו אותו!

- המשטרה תחקור אותנו ויהיה לנו רק צרות.

הנער השלישי, שביקש לעצור, היה בן ארבע עשרה. רחב כתפיים, בעל ראש מורכן קמעה קדימה, כמבקש לנגח יריב נעלם. הוא נטע את שתי רגליו בכביש בעקשנות: -אנחנו לא יכולים להשאיר פצוע כאן! - ולאחר שיקול, הוסיף: "חבר'ה, אתם יודעים מה? 'סתלקו אתם, ואני אישאר כאן. אני אעצור איזו מכונית ואחרי שאביא אותו לבית החולים אשיג אתכם. אולי באמת לא כדאי לסכן את כולנו יחד..."

רגע ארוך עמדו כל השלושה שותקים. מזה יומיים הם בורחים. הם דילגו מעל גדר- המוסד ופתחו במנוסה. עצרו מכוניות, הפליגו בטרמפ. אוכלים בפונדקים, כשהם מממנים את ארוחותיהם במעשי כייסות קטנים פה ושם.

העולם נראה בעיניהם יפה כל כך. שמש. אביב ראשון. השדות ירוקים. המוסד האפור, הארוך, נשאר אי שם רחוק. הדרך למקום המחבוא מתפתלת, נעלמת, ואף על פי כן היא ממשית כמו החופש. כמו הבטחה. ופתאום – התאונה הארורה הזאת. האיש הזה השוכב כאן ודמו שותת, חסר ישע.

ושוב אמר אחד :

-למה, לכל הרוחות, אנחנו צריכים להתחשב בפצוע, כאשר מי שפגע בו הוא מבוגר ו"אדון" ? אם הוא לא עצר, אפילו שהוא פגע בו, אנחנו צריכים לעשות את זה? למה לנו להכניס ת'ראש שלנו לצרות?"

שניים החליטו. הם המשיכו בדרך. רק רחב הכתפיים נשאר אצל הפצוע. הוא גרר אותו לצל צוק סלע בצד הכביש ושם ישב ממתין. עכשיו היה הפצוע מחוסר הכרה. היום ארוך. הכביש היה נידח. אף מכונית לא מופיעה. שני ידידיו נעלמו מעבר לעיקול הכביש ועתה הוא לבדו. לרגע תקף אותו הרהור : איזה חמור אני. למה לי צרות? ונתקף בכעס על עצמו.

הרכות לא הייתה מתכונותיו. להיפך, במוסד נחשב ל"בריון קשקשת", בחור שהטיל את מרותו על כל השאר. בחוץ, לפני שנכנס לכלא, נחשב לברנש ש"עתידי" מובטח לו, עלייתו בסולם המוצב במרתף העולם שמעבר לחוק, לא הייתה מוטלת כלל בספק. בו, מרירות על עצמו, על רגשי החמלה שלו. הנה חבריו השניים, "לא שמו" על הפצוע. הם צועדים עכשיו בדרכם אל החופש, אל בית החלומות בכפר הרחוק, הנטוש, הבית הקטן, החבוי והשקט שצריך להיות להם למקלט. והוא? הוא ייעצר ויוחזר למוסד! שוטה חסר תקווה שכמותו.

גל של רחמים על עצמו שטף אותו ונגע בעיניו.

הנה מכונית באה ממול. הוא היה שקוע כל כך בעצמו, עד שכמעט לא הבחין בה כשעצרה לידו. רק כאשר שמע את חריקת הבלמים, נשא את עיניו. היה זה "פורד- סטיישן". הנהג היה ערבי. לידו ישבו השניים. שני חבריו...

היתה זו מכונית "פורד- סטיישן" ובה נהג ערבי. לידו ישבו שני חבריו שתפסו טרמפ עם הנהג הערבי. הם הסבירו לנהג מה קרה ותיארו את האדם הפצוע השוכב לצד הכביש ולידו חברים. כך הם הגיעו למקום בחזרה...

הם הרחיקו לכת- כך סיפרו לא רק על גבי הכביש. ואז באה מכונית ממול, לא בכיוון מטרתם, צפונה אלא בדרך חזרה, הנה. הם לא יכלו להסביר, כיצד זה שניהם כאחד, עצרו אותה. כאילו מחשבה אחת אחזה בהם והכריחה אותם לעשות זאת. הם עצרו

את הנהג, הסבירו לא בקצרה, כי שם, במרחק לא רב, שוכב פצוע תאונה, ועל ידו נער אחד. חבר שלהם.

כך הגיעו לכאן בחזרה...

הם היו נבוכים. רצו מאוד, אך התקשו להסתיר את התרגשותם. כל הארבעה יחד הרימו את הפצוע והשכיבו אותו בזהירות על המושב האחורי. המכונית נסעה במהירות לעבר בית החולים הקרוב בעיר.

כאן הכול נחפזים. אנשים בחלוקים לבנים. אלונקה על גלגלים, חדר מיון. השלושה נשארו אצל דלת כמרותקים. אחד ה"אחים" הסביר להם, כי כדאי שימתינו רגע, עד שיבוא איש המשטרה, לגבות מהם עדות. כך ניתן יהיה לאתר את הנהג-אמר.

המילה "משטרה" חלפה בהם כמו זיק חשמלי. משטרה פירושה חוק! פירושה חזרה למוסד! פירושה- כל הדברים שמהם ברחו! וכבר הגיע סמל המשטרה לגבות עדות מפי שלושת הצעירים. הוא מצא את הפרוזדור ריק. הנהג הערבי סיפר כיצד עצרו אותו שני הנערים. הוא תיאר את פניהם של השלושה. השוטר הקשיב בעניין וכיווץ את עיניו- אולי השלושה האלה הם הנערים שנמלטו מהמוסד ב... ואולי כדאי בהזדמנות זו להחזיר אותם! כך חשב לרגע קט. אבל בכל משחק יש "פייר פליי"- נזכר- והוא הבין כי יש לתת הפעם לצעירים את ההזדמנות שלהם. לפחות לא לתפוס אותם עכשיו, כשעשו מעשה טוב...

שבוע לאחר מכן, שוב היו השלושה במוסד. הכפר החלומי לא היה קיים. הבית הקטן והנטוש היה תפוס על ידי אחרים... הם נעצרו, כשניסו לפרוץ חנות מכולת. הם היו פשוט רעבים.

עכשיו הם במוסד. כפר החלומות שלהם רחוק יותר מן הירח. משהו טוב נשאר להם בכל זאת מימי הבריחה; זכר הפצוע שהחישו אותו לבית- החולים. בדרכם שלהם הם מנסים להעמיד פנים ציניות כאשר הם חוזרים ומספרים לחבריהם במוסד: -איזה טמבלים היינו, לבזבז יום שלם של חופש על נסיעה מחורבנת לבית החולים...

ב. שירה

רוני סומק, "קו העוני"

מתוך: גן עדן לאורז, זמורה ביתן, 1996.

כִּאלוֹ אֶפְשָׁר לִמְתַּחַּם קוֹ וְלוֹמַר: מִתְחַתִּיו הָעֲנִי.
הִנֵּה הַלֶּחֶם שֶׁבִצְבָּעֵי אֶפּוֹר זֹלִים
נִהְיָ שָׁחַר
וְהִזִּיתִים בְּצִלְחַת קִטְנָה
עַל מִפְתַּת הַשֵּׁלֶחָן.
בְּאוֹר, עִפּוֹ יוֹנִים בְּמִטָּס הַצִּדָּעָה
לְצִלְיֵי הַפְּעֻמוֹן שֶׁבִּיד מוֹכֵר הַנֶּפֶט בְּעִגְלָה הָאֲדָמָה,
וְהִיא גַם קוֹל הַנְּחִיתָה שֶׁל מְגִפֵּי הַגּוֹמִי בְּאֲדָמָה הַבְּצִית.
הִיִּיתִי יֶלֶד, בְּבֵית שֶׁקָּרְאוּ לוֹ צְרִיף,
בְּשִׁכּוֹנָה שֶׁאָמְרוּ עָלֶיהָ מַעְבְּרָה.
הָקוֹ הַיָּחִיד שֶׁרָאִיתִי הִיא קוֹ הָאֶפֶק וּמִתְחַתִּיו הַכֹּל נִרְאָה
עָנִי.

עוד יש מפרש לבן באופק
מול ענן שחור כבד
כל שנבקש לו יהי.
ואם בחלונות הערב
אור נרות החג רועד
כל שנבקש לו יהי.

לו יהי, לו יהי
אנא - לו יהי
כל שנבקש לו יהי.

אם המבשר עומד בדלת
תן מילה טובה בפיו
כל שנבקש לו יהי
אם נפשך למות שואלת
מפריחה ומאסיף
כל שנבקש לו יהי

לו יהי, לו יהי...

מה קול ענות אני שומע
קול שופר וקול תופים
כל שנבקש לו יהי
לו תישמע בתוך כל אלה
גם תפילה אחת מפי
כל שנבקש לו יהי

לו יהי לו יהי.....

בתוך שכונה קטנה מוצלת
בית קט עם גג אדום
כל שנבקש לו יהי.
זה סוף הקיץ סוף הדרך
תן להם לשוב הלום
כל שנבקש לו יהי.

לו יהי, לו יהי...

ואם פתאום יזרח מאופל
על ראשנו אור כוכב
כל שנבקש לו יהי.
אז תן שלווה ותן גם כוח

לכל אלה שנאהב
כל שנבקש לו יהי.

לו יהי, לו יהי...

העשן שעלה מן הארובה היה לבן. הארובה השחורה הגיחה מן הגג השטוח ונתקעה בבטן הרכה של העננים הנמוכים.

ירד שלג. העשן הסמיק נמרח על השמים והתפזר ברוח, בין הפתיתים הלבנים. הרוח נשבה לאט מעבר לנהר הקפוא. היא נשאה את הפתיתים הדקים בשקט והביאה אותם עד לתוך הנחיריים הפעורים לרווחה. שם נמס הקרח והפך למים נוזלים.

הילד שעמד לבדו ברחוב הריק ניגב אותם במטפחת אפורה. הוא עמד מול בית-החרושת שמעבר לנהר והביט בארובה השחורה ובעשן הלבן והסמיק שהיתמר ממנה לתוך שמים אפורים שהשירו פתיתי שלג דקים, כמעט שקופים. הפתיתים הלבנים נערמו על כתפיו של הילד, על ראשו ועל ילקוט הגב שלו, שהיה מלא ספרים. הוא לבש מעיל צמר כהה שהלבין מן השלג וכיסה את גופו עד למטה מהברכיים. לראשו חבש כובע פרווה אפור, עיניו הגדולות והירוקות היו קרועות לרווחה ודמעו מול הרוח השקטה

שבאה כל הזמן מעבר לנהר הקפוא. לחייו היו אדומות כמו תנוכי אוזניו. צעיף צמר חום, עבה וגס סגר על צווארו וגירה את העור הרך. הילד רצה להתגרד, אבל כפות ידיו היו תקועות עמוק בכיסי מעילו, בתוך הכפפות החמות. הוא נשם עמוק. נחיריו התכווצו והתרחבו.

כמו בכל יום, בדרך חזרה הביתה, הוא התעכב בדיוק כאן, ברחוב שהיה תמיד ריק באותה שעה, ונשם עמוק את ריח השוקולד שנשאה הרוח מבית-החרושת. זה היה בית-החרושת הגדול לשוקולד בעיר הבירה, והוא פעל במשמרות, ללא הפסקה, עשרים וארבע שעות ביממה.

השוקולד המשובח הזה היה יקר כמעט כמו זהב, ומעטים היו המאושרים שידם השיגה אותו.

אולי רק הצאר והמשפחות הגדולות של האצולה והמסחר. אבל פעם אחת ביום,

באותה שעת אחר-צהריים מתה, נשאה הרוח שבאה מעבר לנהר את ריחו אל הרחוב הזה, שבו עמד הילד לבדו, היה זה ניחוח עדין, מיוחד במינו, והוא נישא חינוס אין כסף מעל הקרח שכיסה את הנהר, בתוך האוויר היבש, בין הבתים הדלים שקירותיהם התקלפו מטיח והתפוררו, מעל הגגות שהשלג נערס עליהם, בין צמרות העצים העירומים. הילד ידע את השעה ולפיה כיוון את קצב הליכתו מבית-הספר הביתה.

ככה היה עומד שם לבדו, שואף לתוכו את הניחוח עד הרגע האפשרי האחרון, ואחר-כך ממשיך בדרכו הביתה, לפני שיחשיך.

ברבות הימים גדל הילד, נשא אישה והוליד ילדים שגדלו, נשאו נשים והולידו ילדים.

אחד הנכדים האלה הייתי אני, והילד ההוא היה סבי. כל ערב, לפני השינה, הוא היה מתיישב לרגע על קצה מיטתי, מניח קוביית שוקולד ריחנית על הכרית הצחורה והקרה, מחייך מתחת לשפמו הלבן, ואומר לי בשקט: "לילה טוב".

וכך מדי לילה, עד יום מותו.